

Program *efterår* 2020

folkeuniversitet-vejle.dk

Alle foredrag er arrangeret af de nævnte organisationer i samarbejde med Folkeuniversitetet.

Læs mere om foredragene og kontroller eventuelle ændringer på folkeuniversitet-vejle.dk. Begrænset antal pladser - **tilmeld dig** gerne senest en uge før et foredrag!

Kontakt: fu.vejle@gmail.com – tlf.6178 5551

Vi glæder os til at se dig i Folkeuniversitetet!

 kultur støtter Folkeuniversitetet

Folkeuniversitetet i Vejle tilbyder to Offentlige foredrag i naturvidenskab

- i et tæt samarbejde med Aarhus Universitet, Rødkilde Gymnasium og Rosborg Gymnasium og HF. OFN sponseres af Carlsbergfonden.

Der er fri adgang til disse foredrag på grund af støtte fra de to gymnasier. Men tilmeld dig venligst via folkeuniversitet-vejle.dk.

AARHUS UNIVERSITET

Tirsdag 1. september kl. 19.00

Deporteret til Sprogø og Livø

Foredrag ved *Henning Frandsen*, journalist og historiker

Fra 1911 til 1961 husede Livø i Limfjorden en anstalt for såkaldt antisociale og kriminelle åndssvage mænd, og fra 1923 til 1961 risikerede 'seksuelt løsgangne åndssvage unge piger og kvinder' at havne på Sprogø.

Forskelle i individers, racers og klassers evner skyldtes nedarvede faktorer, mente en række indflydelsesrige mænd med den socialdemokratiske minister K. K. Steincke i spidsen i tiden efter 1. verdenskrig. Man frygtede, at Danmark ville blive oversvømmet af 'undermålere' og 'minusindivider'.

Derfor skulle man forhindre disse grupper i at få børn via bl. a. (tvangs)kastration og sterilisation, i første omgang dog ved at internere dem på øerne Livø og Sprogø.

Foredraget dykker ned i historien om udvalgte mænd og kvinders ophold på Livø og Sprogø og sætter den i en historisk ramme med omtale af darwinisme, degenerationsteori, race- og arvehygiejne og medlidenhedsdrab.

Sted: Vejle Bibliotek, Willy Sørensens Plads 1, 7100 Vejle

Entre: 50 kr. ved indgang, gratis for medlemmer af VSF.

Tilmelding til torben@polsterbo.dk / sms 3171 0925

Arr.: Vejleegnens Slægtshistoriske Forening

Mandag 28. september kl. 19.00

The Green Deal: Har EU styrken til at gøre noget ved klima og miljø?

Foredrag ved *Jesper Jespersen*, dr. scient. adm., professor emer. ved Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv, RUC

Den folkelige skepsis mod det europæiske samarbejde er stigende. Modviljen udspringer af vanskelighederne i EU med hensyn til at finde langsigtede og solidariske løsninger på den økonomiske krise og de stigende miljø- og klimaproblemer.

Sådan behøver det ikke at være i fremtiden. Den nye EU-kommission har fremlagt forslag, der minder om den amerikanske præsident Roosevelt's New Deal-politik i 1930'erne. Men EU-systemet har ikke den samme politiske og økonomiske styrke, som Roosevelt havde. Spørgsmålet er derfor, om den foreslåede *Green Deal for Europe* er en politisk realitet eller blot 'varm luft'. For hvor skal pengene komme fra?

Kom med denne aften, hvor professor i økonomi, Jesper Jespersen, gør os klogere på The European Green Deal og på, hvorvidt EU besidder styrken til at gøre noget afgørende for klimaet og miljøet.

Arrangementet realiseres med støtte fra Europa-nævnet.

Sted: Vejle Bibliotek, Willy Sørensens Plads 1, 7100 Vejle (lokaliteten kan evt. ændres - følg folkeuniversitet-vejle.dk)

Gratis adgang.

Tilmelding til fu.vejle@gmail.com, sms 6178 5551

Arr.: EuropaNU, Folkeuniversitetet i Aarhus og Folkeuniversitetet i Vejle

Onsdag 21. oktober kl. 19.00

Sund Vejle Fjord

Foredrag ved *Mads Fjeldsø Christensen*, biolog ved Vejle Kommune

Tilstanden i Vejle Fjord er ikke optimal i forhold til et varieret plante- og dyreliv i fjorden. Vejle Kommune er i samarbejde med Syddansk Universitet og lokale aktører i gang med forskellige restaureringstiltag, herunder udplantning af ålegræs og udlægning af muslinger mv. Hør mere om, hvorfor man er gået i gang med disse omfattende arbejder, og hvad der i øvrigt skal til, for at fjorden kommer i balance.

Arrangementet er et led i en foredragsserie om *Vejle Ådal og Vejle Fjord* i efteråret 2020 og foråret 2021 i samarbejde med *Natur og Friluftsliv*, Vejle kommune.

Sted: Vejle Bibliotek, Willy Sørensens Plads 1, 7100 Vejle

Gratis adgang

Tilmelding til fu.vejle@gmail.com - sms 6178 5551

Arr.: Vejle Kommune

Mandag 26. oktober kl. 19.00

Angelsaksernes og vikingernes erobring af England

Foredrag ved *Mads Ravn*, forskningschef ved VejleMuseerne

Folkevandringen til England omkring 400-tallet fra Nordsøkysten er et spændende emne, der på mange måder minder om vikingernes togter 400 år senere. Men det har af forskningsmæssige og nationalromantiske grunde ofte været omstridt, i hvor vid en udstrækning angler, saksere og jyder kom til de engelske kyster.

I foredraget vil Mads Ravn gennemgå bevismaterialet for en betydelig indvandring til de engelske øer ud fra et arkæologisk, historisk, antropologisk, stednavnemæssigt og sprogligt perspektiv, også med inddragelse af nye DNA-analyser. Det er hans påstand, at angelsaksernes indvandring fik meget større betydning for Englands kultur og sprog end vikingernes - en påstand, der har nået de engelsksprogede aviser i Storbritannien og Australien.

Vores indtryk af vikingernes voldsomme indflydelse har vi fået gennem kristne krønikeskriveres klager, men måske har vikingerne blot fået en dårligere 'presseomtale' end angelsakserne.

Sted: Vejle Bibliotek, Willy Sørensens Plads 1, 7100 Vejle

Entre kr. 80 ved indgang

Tilmelding til fu.vejle@gmail.com - sms 6178 5551

Arr.: Folkeuniversitetet i Vejle

Tirsdag 3. november kl. 19.00

Vandet, klimaet og landskabet

Foredrag ved *Henrik Vejre*, professor i landskabsarkitektur og planlægning, Inst. for Geovidenkab og Naturforvaltning, KU

Klima og vand har været centrale faktorer i ådalenes lange historiske udvikling. Vi hører om, hvordan nedbør og klimaændringer også i fremtiden vil sætte præg på udviklingen og skal tænkes ind i landskabsplanlægningen.

Arrangementet er et led i en foredragsserie om *Vejle Ådal* og *Vejle Fjord* i efteråret 2020 og foråret 2021 i samarbejde med *Natur og Friluftsliv*, Vejle kommune.

Sted: Lille sal, Bygningen, Ved Anlægget 14B, 7100 Vejle

Gratis adgang

Tilmelding til fu.vejle@gmail.com - sms 6178 5551

Arr.: Vejle Kommune

Torsdag 12. november kl. 19.00

Hvor er Tyrkiet på vej hen?

Foredrag ved *Herluf Forchhammer*, cand. mag. og mag. art, lektor i historie og oldtidskundskab

Siden det mislykkede kup i Tyrkiet i 2016 har landet bevæget sig i en stadig mere autoritær retning under præsident Erdogans magtfulde lederskab. Den aktuelle politiske udvikling i Tyrkiet rejser en række, også for danskere, presserende spørgsmål. De drejer sig bl. a. om Erdogans mulighed for at bevare magtstillingen, islamiseringen af det tyrkiske samfund, forholdet til vesten, NATO og EU og Tyrkiets rolle som en regional supermagt.

Foredraget vil både se fremad i en diskussion af mulige scenarier og bagud i tyrkisk historie til arven fra det islamiske osmanniske imperium og Kemal Atatürks sekulære og europæisk orienterede stat.

Sted: Vejle Bibliotek, Willy Sørensens Plads 1, 7100 Vejle

Entre: kr. 80 ved indgang

Tilmelding til fu.vejle@gmail.com, sms 6178 5551

Arr.: Folkeuniversitetet i Vejle

Tirsdag 17. november kl. 19.00

Dødens årsag

Foredrag ved *Tommy Heisz*, forfatter og journalist

Ved hjælp af dokumenter fra obduktioner og ligsyn bringes vi tæt på historier om aftægtsdrab, fødsler i dølgsmål, giftmord og vold. De afslører en fascinerende opfindsomhed, når det gælder om at slå ihjel, men giver os også et indblik i helt almindelige danskers liv og daglige udfordringer. De første sager er fra begyndelsen af 1600-tallet, hvor man begynder at foretage obduktioner i forbindelse med retssager.

Tommy Heisz er forfatter til flere historiske bøger, bl a. *Den spanske syge* (2018). *Dødens årsag* har han skrevet sammen med retsmedicineren *Markil Gregersen*.

Sted: Vejle Stadsarkiv, Vedelsgade 17, 7100 Vejle

Entre: kr. 80 ved indgang.

Tilmelding til fu.vejle@gmail.com - sms 6178 5551.

Arr.: Folkeuniversitetet i Vejle

Torsdag 19. november kl. 16.00-18.00

Offentlige foredrag i naturvidenskab

Rejsen ud i rummet

Foredrag ved *Hans Kjeldsen*, professor i astrofysik, Institut for Fysik og Astronomi, Aarhus Universitet

Hvordan kommer rumsonder og satellitter egentlig op i rummet? Hvilke baner anbringes de typisk i, og hvordan anbringes de der? - Ja, det er raketvidenskab!

Satellitter og rumsonder opsendes naturligvis ikke bare for sjov. Alle rumprojekter er opbygget til at løse et bestemt formål, og banerne, som satellitter og rumsonder er sendt op i, hænger sammen med de opgaver, en given rummission har. Hør om, hvordan en rummission designes og planlægges, og følg med ud i rummet, når vi ser nærmere på et par aktuelle rummissioner.

Spænd sikkerhedsbæltet og gør klar til nedtællingen til dette foredrag om rumfart og raketvidenskab for begyndere!

Sted: Rødkilde Gymnasium, Rødkildevej 42, 7100 Vejle

Gratis adgang, men tilmeld dig venligst via folkeuniversitet-vejle.dk.

Arr.: Aarhus Universitet, Rødkilde Gymnasium, Rosborg Gymnasium og HF og Folkeuniversitetet i Vejle

Mandag 30. november kl. 16.00-18.00

Offentlige foredrag i naturvidenskab

Grønlands Indlandsis

Foredrag ved *Nicolaj Krog Larsen*, professor i kvartærgeologi, Globe Institute, Københavns Universitet, og *David Lundbek Egholm*, professor i geofysik, Institut for Geoscience, Aarhus Universitet

Vi hører ofte i mediernes, at Indlandsisen på Grønland smelter, og at en total afsmeltning kan føre til en global stigning i havspejlet på op til 7 meter. Men hvad ved vi egentlig om Indlandsisen? Hvor længe har den eksisteret? Hvad gemmer der sig under isen? Og hvor følsom er isen over for klimavariationer? Det er nogle af de spørgsmål, du får belyst under foredraget.

Du får også indsigt i, hvordan Grønland så ud, før isen kom, og hvordan den har ændret Grønlands landskab og har dannet nogle af verdens mest spektakulære fjordsystemer.

Hør afslutningsvis om, hvordan den globale opvarmning påvirker Indlandsisen i dag, og hvad fremtiden byder på - overlever isen eller er den dødsdømt?

Sted: Rosborg Gymnasium og HF, Vestre Engvej 61, 7100 Vejle

Gratis adgang, men tilmeld dig venligst via folkeuniversitet-vejle.dk.

Arr.: Aarhus Universitet, Rødkilde Gymnasium, Rosborg Gymnasium og HF og Folkeuniversitetet i Vejle

Tirsdag 1. december kl. 19.00

Uægte børn og ugifte forældre 1750-1850

Foredrag ved *Asbjørn Romvig Thomsen*, seniorforsker ved Rigsarkivet

Vi hører om børn, der blev født uden for ægteskab, og deres forældre - med fokus på perioden 1750-1850, hvor det kan være ganske vanskeligt at spore dem og deres historie i kildematerialet. Derfor vil en del af foredraget give gode tips og tricks til eftersøgningen af disse vanskelige aner. Først når vi ved mere om dem, kan vi nemlig begynde at finde svar på de mere komplicerede spørgsmål om deres historie. Er det fx sandt, at de uægte børn og den ugifte mor blev udstødt og hånet i lokalsamfundet?

Sted: Vejle Stadsarkiv, Vedelsgade 17, 7100 Vejle

Entre kr. 50 ved indgang, gratis for medlemmer af VSF.

Tilmelding til torben@polsterbo.dk / sms 3171 0925

Arr.: Vejleegnens Slægtshistoriske Forening